

Hazer

Van dezelfde auteur:

Mensen en Zoo

De Maarschalk en andere verhalen

Broeder

De Ronde van Gallië

Solitude

Jeroen Thijssen

Hazer

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Voor Martine

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Jeroen Thijssen 2017

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Annemarie van Pruysen, www.amvp.nl

Foto omslag © Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/ANP/

Cor Out/Cor Mulder

Foto auteur © Keke Keukelaar

NUR 301

ISBN 978 90 468 2139 8

www.nieuwamsterdam.nl

1978

Gedurende de dag gleed het zonlicht in onregelmatig veranderende vlakken van links naar rechts door de tuin. Het streelde de stam van de Japanse kers, die in de lente met zijn roze blaadjes de bodem bedekte. Het blikkerde op de overliggende muur, op de paar plekken waar het witsel nog niet van de bakstenen was verweerd. Het verdween, steeds roder kleurend, verticaal langs de muur van het achterpand, alsof het licht een ladder besteeg.

Rogi kon er uren naar kijken.

Bij de tuin hoorde een ouder echtpaar dat door het jaar heen in de vergelijkende plekken zonlicht onduidelijke werkzaamheden verrichtte. Zodra de avonden zacht genoeg waren streken zij neer op het kleine terras, dat het laatste zonlicht ving, dronken thee, dronken koffie, namen het avondeten mee naar buiten en zaten daar soms tot diep in de nacht met vrienden en wijn, het terras met kaarsen afgezoomd.

Rogi verbaasde zich over hun onverstoorbaarheid. Het was alsof ze hem niet zagen zitten achter zijn raam. Van een architect had hij ooit gehoord dat ramen semitransparant zijn, dat het interieur alleen zichtbaar wordt als er in de kamer licht brandt, dus misschien zagen zij hem werkelijk niet. Hij sloot de gordijnen voor hij de lamp aandeed, om ze niet te storen. Hopelijk hadden zijn ouders het in Doonkelly net zo goed.

Zijn kamer was de mooiste van het pand. Het had moeite gekost om hem te vinden. De kleineadvertentiekolommen van het *Haarlems Dagblad* stonden vol oproepen om betaalbare woonruimte, soms schrijnende van ouders met kinderen, meestal van jongeren die studeerden of jongeren die werkten en genoeg hadden van het leven thuis. Het aanbod beperkte zich tot appartementen van achthonderd gulden per maand of meer, ‘alleen dames reageren.’

‘Boven de winkels staat alles leeg,’ verzuchtte Marnix, een klasgenoot die niet op kamers moest maar wel graag het huis uit wilde. ‘Het is een schande.’

Eenmaal werd Rogier op gesprek gevraagd in een studentenhuis dat met coöptatie werkte, maar hij lag niet goed bij de hts'ers die er woonden en zij lagen niet goed bij hem. Het afmeldtelefoontje was een opluchting.

Via via hoorde hij van de Hazer.

Hij staarde omhoog langs de gevel van het oude politiebureau, die raam na raam tot aan de hemel leek te lopen. Links en rechts staken balkonnetjes uit, tinnen pinakels piekten hoog boven het plaveisel.

Weer belde hij. Weer klonk het harde rinkelen in een grote ruimte. Van ver weg kwamen voetstappen aan, steeds dichterbij. De grote blauwe deur ging krakend open.

‘Hij zit niet op slot,’ zei de jongen die opendeed. Licht vlas wuifde om zijn kin, donkere ogen scholen onder zware richels vol haar.

‘Ik zoek een kamer,’ zei Rogier.

De jongen trok de deur verder open.

‘Kom binnen,’ zei hij. ‘Ik ben Marcel.’

Een koele golf lucht, beladen met de geur van grote ruimten, muf als uit een kelder, schimmelig en vol vocht, wreef Rogiers gladde wangen – hij had zich speciaal geschoren om een goede indruk te maken.

‘Dit is de grote hal,’ zei Marcel.

Gekraak klonk en geritsel: aan weerszijden van de deuren stonden twee enorme, dode palmen, hun dorre bladeren bewogen in de tocht. Twee trappen liepen van de granito vloer in een vierkante spiraal omhoog, leken elkaar te naderen en weken dan weer tot ze ergens boven het dagelijks leven zomaar ophielden tegen een daklicht dat, hoewel klein van hieraf bezien, op die hoogte enorm moest zijn. Het zonlicht kleurde grijs in de matglazen panelen.

‘Wacht hier,’ zei Marcel en hij verdween door klapdeuren aan de overkant. Na een ogenblik keerde hij terug met een soort dwerg: een breedgeschouderd mannetje dat niet hoger kwam dan Rogiers schouders. Lange haren slierden om zijn kalende hoofd, een baard groeide tot zijn ogen, een ketting van houten kralen bloeide op een paarse bloes.

‘Ha vogel,’ zei de kabouter. ‘Ik ben Ernst. Wie ben jij?’

‘Ik ben Rogi,’ stotterde Rogier en hij zweeg. Het was een verspreking, maar een freudiaanse. ‘En ik zoek een kamer,’ zei hij.

De kabouter hield zijn hoofd scheef. Zijn blik zakte van Rogiers kruin, langs zijn geschoren wangen, zijn rode bloes en blauwe spijkerbroek tot aan zijn basketballers.

‘Kamers genoeg,’ zei hij. ‘Zoek maar een mooie uit. Welkom in de Hazer.’ Hij draaide zich om.

‘Moeten we niet even praten?’ vroeg Marcel voorzichtig.

‘Niet nodig.’ De baard trilde heftig. ‘Die vogel deugt. Dat voel je toch.’

Hij beende weg. Marcel keek wat aarzelend naar Rogier.

‘Kom maar mee dan,’ zei hij.

De gang had dezelfde granito vloer als de hal, de muren waren gesaust in een onbestemd geel.

Rogi, dacht Rogier.

‘Rogi,’ zei hij. ‘Ik heet Rogi.’

Marcel knikte.

Hein bracht zijn spullen de volgende dag over met de Volvo, waar alles in paste want er viel weinig mee te nemen. De matras en de boekendozen vulden nog niet de helft van de ruimte, alleen de luie stoel, die nog van opa Klaver was geweest, een geval van houten spijlen en dikke kussens die ‘rookstoel’ werd genoemd, bezat enig volume.

Ze stopten voor de deur. Het razen van de motor stierf weg maar Hein stapte niet uit. Hij keek naar de voordeur, die enorme metalen deuren die de aanval hadden kunnen weerstaan van een vastberaden vijand.

‘Wij moeten weg uit dit land,’ zei hij ten slotte. ‘Dat snap je toch wel?’

Rogi knikte.

‘De revolutie is dood,’ zei Hein. ‘En dan blijven de patjepeeërs over.’ Hij legde zijn hand op zijn keel. Even meende Rogi tranen in zijn ogen te zien.

Hij bekeek zijn vader zijdelings, als om een portret te maken. Lange haren, die hem tot hippie maakten. Zijn puntige kin-met-baardje, diepliggende, grote ogen. Een half jaar geleden had Hein op school opgetreden met zijn band en de volgende dag vroeg Caroline Waalberg, de sloerieachtige schoonheid van 6A2, nog of Rogi’s vader toevallig gescheiden was.

Rogi bevoelde zijn eigen kin. Puntig als die van Hein maar nog niet begroeid. Ze hadden dezelfde ogen en ooit, wie weet zou ooit de Caroline Waalberg van een andere 6A2 ook wel informeren of hij, Rogi Pardoën, soms gescheiden was.

Hein stapte uit, opende de klep en nam kreunend een boekendoos ter hand.

‘Ik ben niet meer de jongste.’

Eenenveertig, dacht Rogi. De jongste vader van de klas, nooit anders geweest. Maar het klonk wel erg oud, eenenveertig.

Hein droeg nog een doos naar binnen, sloeg zijn armen om Rogi heen en vertrok naar huis.

‘Je bent altijd welkom in Doonkelly,’ zei hij nog. ‘Vergeet dat niet.’

Alleen Marcel zag Rogi komen. Hij stond in de deuropening van de kamer en bekeek het huisraad.

‘Lekker weinig,’ zei hij. ‘Moet je een tafel?’

Hij voerde Rogi door een stelsel van gangen en twee betonnen trappen af naar een kelder die vol stond met kantoormeubilair: enorme bureaus, ladenkasten waar de dossiers nog in zaten, stalen stoelen en stoelen van hout.

‘Kijk,’ zei Marcel en hij begon aan een poot te trekken. Samen haalden ze een ouderwetse tafel tevoorschijn, met een bekrast blad en poten die naar onderen breed uitliepen. Vloekend en tierend wrongen ze het ding door het trapgat en sjuowden hem naar Rogi’s kamer, waar hij prachtig stond onder het noordoostelijke raam.

‘Als je nog wat nodig hebt,’ zei Marcel. ‘Er is genoeg.’

Hij sloot de deur zachtjes achter zijn rug.

Rogi ging achter zijn tafel zitten. Het zonlicht viel in grillige vlakken op de muren aan de overkant en bereikte, door de boom in het midden gezeefd, als muntgrote vlekjes het zevenblad dat de bodem van de tuin bedekte. In de struiken lag een gele hond te slapen.

Het hoge plafond, dacht Rogi, gaf de kamer een gevoel van ruimte, hoe klein hij verder ook was. De wanden waren pisgeel en zaten vol barsten, vol vierkante vlekken waar eerder schilderijen hadden gehangen of ingelijste diploma’s, of verordeningen – wat voor zaken zouden politiemannen de moeite waard vinden om in te lijsten en op te hangen? Zodra zijn eerste beurs binnen was zou hij de muren schilderen, kraakwit, heel anders dan het bruin waar Hein en Carla zo dol op waren.

De groenige vlekken langs de plinten waren een volgend raadsel. Het leek wel bloed, van martelingen of zo, maar dat kon niet. Dat deden politieagenten niet, niet in Nederland. Nicaragua was een ander geval. Daar sloegen ze mensen dood wanneer ze maar dachten dat het sandinisten waren. Of anders deden ze het gewoon voor de lol. En niet alleen in Nicaragua. Hij huiverde even; hij had foto’s gezien van wat er met Guatemalteekse, hij kon het bijna niet uitspreken, indianen werd gedaan – daar werd je doodziek van, alleen al van de gedachte. Gelukkig was Nederland een vredig land.

Achter de kamerdeur begon een wereld. Rogi liep door hoge, grauw geverfde gangen, waar oude tl-buizen knipperden, hij besteeg galmende, ijzeren trappen in kokers van drie bij drie, die tijdens het klimmen een subtiele wending maakten waardoor hij veel verder naar het noorden uitkwam dan hij verwachtte. Onverwachte openingen in de muren voerden via een soort labyrint naar ruimten waarvan de oorspronkelijke bestemming onduidelijk was. Alle

gangen eindigden op een balustrade van de grote hal, alle trappen op de uitgestrekte zolders, waar de zon door kieren naar binnen scheen en het voortdurend tochtte. Van alle zijden klonk het geluid van vallende druppels maar een lek was niet te vinden.

Marcel wees hem de kantine, die nu als keuken dienstdeed. Door daklichten viel grijs schijnsel, aan de wand boven het butagasfornuis hingen olielampen, op verspreide tafels had een waarschijnlijk vrouwelijke hand kaarsen op schoeltjes gezet. Stof lag overal.

Ernst zette thee bij het aanrecht.

‘De enige kraan in de Hazer die werkt,’ zei hij. ‘Daar moeten we toch eens wat aan doen.’

‘Een rare naam, eigenlijk,’ zei Rogi.

Het gezicht van Ernst lichtte op. ‘Nee, vogel. Het hazenleger. Het leger zonder wapens, de vreedzaamste dieren ooit in opstand tegen de zwijnen van de macht.’ Hij spreidde zijn handen als om te voelen of het regende. ‘Magisch, weet je wel.’

‘Ze zaten eerst aan de Hazepaterslaan,’ zei Marcel nuchter. ‘Maar dat raakte vol en dit stond leeg.’ Hij haalde zijn schouders op. ‘Het beestje moest een naam hebben.’

Ernst grijnsde nog steeds. ‘En wat voor naam. Een leger van vreedzamen.’

Nu zijn ouders naar Ierland waren vertrokken voelde Rogi zich verplicht om oma Klaver op te zoeken in haar flat in de Slachthuisbuurt, misschien wel de ellendigste wijk van Nederland. Daar woonde ze in een brede straat met links en rechts woonblokken van drie lagen. De buurt was gebouwd voor geschoolde arbeiders en hun kinderen, maar na jaren verwaarlozing trokken de oorspronkelijke bewoners weg uit wat 'het getto' was gaan heten. In de krappe flats huisden nu gastarbeiders, grote Turkse gezinnen en alleenstaande Antilleanse moeders. En oma.

Oma kwam nooit meer buiten. Haar twee versleten heupen beletten haar de trap af te gaan. Ze klaagde niet maar dat hoefde ook niet; de uitdrukking op haar gezicht was voldoende.

Hij besteeg met twee treden tegelijk de betonnen trappen waarop hij zich als kind vele builen was gevallen. De geur van spruitjes of bloemkool, die vroeger in het trappenhuis had gehangen, was vervangen door luchtjes van onbekende oorsprong, kruidig en exotisch, en onmiskenbaar die van pis – maar dat was toen ook al zo.

Het schuiven van een grendel klonk, haar roodgeverfde voordeur kraakte open maar stokte op een kier. Ze keek met één oog naar buiten.

'Dag oma,' zei Rogi.

Ze knikte en sloot de deur. Een ketting rinkelde, een tweede ketting volgde, schoorvoetend ging de deur open.

'Ik schrik ervan,' zei ze. 'Waarom heb je niet gebeld?'

'Geen telefoon,' zei Rogi.

Hij volgde haar omvangrijke gestalte door het gangetje, waar de muren dicht behangen waren met familiefoto's. Hijzelf stond erop er in oplopende leeftijden, van baby in de wieg, als blijde peuter tussen Hein en Carla, als enthousiaste voetballer en opgewekte scholier op de foto's van de schoolfotograaf, op de school die hij net had verlaten. Er hingen oude foto's van onbekenden, sommige vergeeld of uitgebeten, alle met dat stijve zelfbewustzijn van mensen die zich gefotografeerd weten. Tussen de geportretteerden bestond geen gelijkenis. Het gezicht dat het meest ontbrak, naar wiens afbeelding Rogi toch onwillekeurig telkens weer zocht, was dat van zijn grootvader. Hij kende hem alleen als verzetsheld uit de verhalen van zijn moeder.

Oma scharrelde door naar de keuken, waar al snel het zoemen van de

koffiemolen klonk, Rogi liet zich zakken in de houten visitestoel tegenover de fauteuil waarin zij de dag doorbracht.

‘Zwart, toch?’ klonk haar stem uit het keukentje en voor hij antwoord kon geven verscheen ze met twee rammelende kopjes op een dienblad en twee tompezen.

‘Had je op me gerekend?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Ik heb altijd iets in huis.’

Moeizaam liet ze zich zakken in de beige fauteuil die comfortabel uitzicht bood op straat. Een spiegeltje tegen de gevel, daar met gevaar voor eigen leven aangebracht door Hein, ontsloot de dode hoek.

‘Gezellig dat je er bent.’

Rogi dronk in stilte van zijn koffie. Ze had haar armen op haar ontzagwekkende boezem gelegd en keek naar buiten, een standaard oude vrouw, met grijs haar in een knotje, een goudkleurig montuur op haar wipneus en voor haar leeftijd gladde wangen. Zijn oma.

‘Hoe gaat het?’ vroeg hij.

‘Goed hoor. Je weet wel.’

‘Heb je mamma nog gezien voor ze ging?’

Ze haalde haar schouders op, een korte beweging. ‘En jij?’

Hij schudde zijn hoofd. Carla was niet komen kijken naar zijn nieuwe kamer, te druk met voorbereiden en pakken en afreizen. Hij begreep het wel. Dit werd geen vakantie maar een nieuw leven.

Oma boog naar voren en keek naar buiten.

‘Die Turken aan de overkant,’ zei ze, ‘zetten gewoon elke dag hun vuil aan de straat. Dat staat er de hele week.’ De hemel blikkerde in haar brillenglazen.

De reputatie van geen-huur-geen-gezeur had mensen uit alle lagen van de bevolking en van alle gezindten naar de Hazer getrokken. Ze waren niet allemaal even sociaal. Een langharig geval van onduidelijke kunne bewoonde een kamer aan de zuidelijke kant, waar dagelijks vijf anderen bivakkeerden. Iedere bezoeker leek een hond te hebben, grote bastaards die geen mens wat deden maar wel regelmatig met de andere honden vochten. Het gegrauw en geblaf was tot op straat hoorbaar.

‘Dat kan toch niet,’ klaagde Marcel bij Rogi. ‘Het stinkt alle kanten uit. En zo veel man op die kamer. Het zijn zwervers, stuk voor stuk.’

Rogi haalde onwillig zijn schouders op.

‘We zijn een kraakpand.’

‘Een kraakpand,’ zei Marcel. ‘Geen asiel.’

Rogi maakte zich meer zorgen over de komst van ene Robbert, toevallig ook in de rechtervleugel, die ergens heel hoog achter verbleef en van wie werd gezegd dat hij dope verkocht.

Nu haalde Marcel zijn schouders op.

‘Alcohol is ook dope.’

Geleidelijk ontstond een deling in het pand die volgens bouwkundige lijnen liep. De zuidelijke vleugel, rechts als je buiten stond, raakte gevuld met wanordelijk volk, op het asociale af, mensen die niets deden en niets wilden, ex-psychiatrische patiënten, lieden die hun vuilniszakken van de balustrade wierpen zonder er verder naar om te kijken, plastic fragmentatiebommen die op de granieten vloer van de hal ontploften en hun lading van maandverbandjes, etensresten en koffiefilters twee meter hoog op de muur lieten neerkomen.

Nu ja, dat was één keer gebeurd, maar het was tekenend voor die kant van het gebouw. Zijn vleugel, daarentegen, waar Marcel pal boven hem woonde en Ernst nog meer naar achteren, aan hun kant gebeurde niets negatiefs. De bewoners die erbij kwamen hadden het voornemen om van het huis hun thuis te maken, een veilige plek in de wereld, en dat was een belangrijk onderscheid. Gisteren nog had hij Marcel geholpen bij het timmeren van een bovenslaper, twee matrassen breed, binnenkort zou Marcel hem komen helpen met witten.

Zodra zijn beurs binnenkwam. Rogi maakte zich enige zorgen. Het bedrag dat door Hein en Carla was achtergelaten om twee maanden te overbruggen, verdween sneller dan hij had gehoopt. Leven was duur, en dan rookte hij nog niet eens. Straks zou hij gedwongen zijn om een baantje te nemen.

‘Rogi Pardoën,’ zei hij luidop, ‘vakkenvuller.’ Hij grinnikte. Met een beetje spaarzaamheid kon hij die twee maanden wel uitzingen.

Hij zakte achterover en keek naar buiten. De zomer was in volle zwaarte binnengevallen, de hitte stond zichtbaar in de binnentuin. Er was geen mens te zien, de gele hond lag op zijn vaste plek.

De krant die hij na lezing van Ernst had gekregen voorspelde een week van extreme hitte. En het was nu al zo warm. Zo waren de zomers nooit geweest en zo hoefden ze ook niet te zijn. Zijn kamer was koel, net als de rest van het gebouw, maar buiten viel de hitte op je als een dikke jas. Hopelijk zat de weer-rubriek ernaast.

Het was een binnenblijfdag, maar niet alleen vanwege de hitte. Op al zijn klagen over de nieuwe bewoners bestond een uitzondering.

De bel was gegaan, hij deed open. In de schaduw van de gevel stond op de stoep een roodharig, bleekhuidig meisje dat met grote ogen naar hem opkeek.

‘Ik ben Tanja,’ zei ze. ‘Ik zoek woonruimte.’

‘De deur was open,’ zei Rogi automatisch.

Hij bracht haar naar een kamer aan de voorkant, niet groot weliswaar maar met een balkon aan de straatzijde en zware balken aan het plafond.

‘Voor mijn schommel,’ knikte Tanja en ze lachte schuw. ‘Deze kamer zou ik wel willen hebben.’

Rogi ging op zoek naar Ernst en vond hem in de kantine.

‘Een rooie?’ zei Ernst. Ernst droeg nog steeds sandalen maar deze keer een oranje bloes. Hij goot water op zijn bamboekoffie. “Met rooien krijg je klooi-en” zei mijn moeder altijd.’

In de mok schuimde het bruin. Ernst dacht zichtbaar na, haalde vervolgens zijn oranje schouders op. ‘We staan open voor iedereen.’

Het was een kamer aan de rechterzijde en Rogi vroeg zich nu af waarom hij Tanja zo ver van zijn eigen vleugel had ondergebracht.

‘Waarde zoon,’ begon de brief. ‘Het schone Doonkelly heeft ons ontvangen als de koningen die we zijn. Met zon en regenbogen en een enkele malse bui om het gras te doen groeien.’

Rogi peuterde in zijn oor. Hein was zijn neiging tot semideftigheid niet kwijtgeraakt.

Hij las vluchtig de passages over kromgegroeide buurlieden en dorpskommen ‘waar je geen baksteen in kon gooien zonder een appelwangige bewoner te raken’ en bedacht dat Hein altijd een fan van P.G. Wodehouse was geweest, de schepper van Bertie Wooster en Jeeves, en ja, daar had je het al: ‘We zoeken nog een butler.’

Misschien iets voor mij, dacht Rogi.

Het scheen hun te bevallen op het natte eiland, maar ze konden moeilijk iets anders zeggen.

‘Het leven is nogal spartaans,’ schreef Hein. ‘De kachel is meteen het fornuis, een enorm geval vol deurtjes dat ze in de buurt “range” noemen. We branden er turf in, dat hierachter op de heuvel gestoken wordt. Stel je voor! In Nederland ga je de gevangenis in als je naar hoogveen kijkt, hier gooien we het in de kachel.’

Rogi grinnikte. Hij zou Hein, die het inslaan van een spijker al een hele inspanning vond, wel eens turf willen zien steken.

Hein sloot af met een ‘wanneer kom je’ en ‘Carla schrijft zodra de rommel is opgeruimd’. Als een soort P.S. had hij eronder gekalkt: ‘onder ons gezegd en gezegen: ik denk dat ze je mist’.

De eerste schemer van de vroege morgen mengde met het blauwige licht van het passagiersdek. Rogi stond voor de ramen en keek uit over de langzaam kleurende zee. Achter hem schreeuwden dronken, kaartspelende Ieren, de walm van hun sigaretten kleurde blauw. Rogi rilde, al was de passagiersruimte benauwd, en misschien daarom wel – de doorwaakte nacht was hem niet in de koude kleren gaan zitten.

Aan de horizon verscheen een streep die snel dikker werd.

De voetpassagiers waren als eersten buiten. Rogi hees de rugzak, geleend van Marcel, op zijn schouders en stommelde voorwaarts, naar de douane. De Amerikaanse toeriste met wie hij de nacht pratend had doorgebracht, hangend in harde plastic stoelen, met steeds meer slappe koffie tot zij ten slotte een fles gin tevoorschijn haalde en in haar eentje leegdronk, 'taxfree' zei ze, deze Kathy die haar voorouderlijke gronden kwam bezoeken, riep met schelle stem 'look' en Rogi keek. Een rij metershoge palmen wuifde zijn bladeren in het ochtendlicht.

Dit is het paradijs, dacht hij.

De regen kwam bij Mullingar. Een kleine vrachtwagen was gestopt bij Phoenix Parc, waar de grote weg naar het westen begon: twee rijbanen met op overzichtelijke stukken een derde baan in het midden, voor inhalers. De chauffeur moest naar Longford, waar hij Rogi, dat wist de man zeker, binnen vijf minuten een lift naar Sligo zou bezorgen.

'We are Irish,' zei hij eenvoudig.

Kathy was inmiddels met de bus naar Waterford afgereisd, vanwaar haar voorvader Tully in 1865 naar de VS was vertrokken – ze had haar data paraat. Rogi bleef achter met een gevoel van avontuur en verlating.

Achter de bruine heuvels, die meer op kussens leken, donkerde de hemel. Wolken als schepen dreven binnen, de regen als dreiging voelbaar.

'That's Ireland for you,' zei de chauffeur. 'Vier seizoenen op een dag.'

Hij had Rogi ondervraagd over een verschijnsel, hem alleen bekend uit films: sneeuw. Was het echt zo koud en wit als documentaires het toonden, of was het weer een misleiding van de Engelsen?

'We kicked them out, you know,' zei hij. 'In 1919.'

Het vrachtwagentje, dacht Rogi, had waarschijnlijk tijdens de opstand dienstgedaan.

Een kwast ontstond aan de wolk, opeens gierde de wind door de kieren van de cabine, regen zweepde over het land. De goten langs de weg stroomden vol, stroomden over, zij reden niet over een weg maar in een sloot. De chauffeur minderde nauwelijks vaart.

‘Het gaat wel weer over.’

Longford was een verzameling keten waar een rivier doorheen stroomde. Rogi begon zich af te vragen waar Ierland zijn reputatie van rustieke schoonheid aan te danken had.

De volgende chauffeur, die tot Collooney ging, klaagde over de Engelsen die op vakantie naar Frankrijk gingen, de oude vijand waar ze nota bene eeuwenlang oorlog mee hadden gevoerd, en Ierland links lieten liggen, dat toch zo goed het toerisme kon gebruiken.

‘Knoflook eten en kikkers en god weet wat meer.’ Hij begeleidde zijn woorden met slagen op het stuur, en spuugde voor zich, tussen de pedalen.

Zijn laatste chauffeur zette hem af op de boulevard van Sligo, waar een schuimende rivier, niet gehinderd door dammen of pieren, zich in de oceaan stortte. Rogi keek naar het westen. Tussen hem en Amerika lag niet meer dan water, golvend water vol vissen en krabben en gezonken schepen.

Het was waarschijnlijk de lelijkste straat-aan-zee die er in Europa te vinden was. Auto’s gromden langs, het land liep prozaïsch af in het water, er stond slechts één horecagelegenheid, een morsige snackbar met Chez Jimmies in vale neonletters op de gevel.

Hij stapte de snackbar binnen. De frietbakker, misschien wel Jimmy himself, bekeek hem wantrouwig en ontspande toen Rogi *chips* bestelde.

‘Ik dacht dat u Engels was,’ zei hij. ‘Maar de Duitsers zijn onze vrienden.’

Rogi knikte beleefd en hield een frietje omhoog, een bleek staafje aardappel dat boog onder zijn eigen gewicht. Wat stijfheid in de patat betreft konden de Ieren met de Engelsen wedijveren. Ze smeten er ook van die rare azijn op.

‘Doonkelly?’

De patatbakker wees ruwweg naar het noorden. Rogi schouderde zijn rugzak en liep een hellende straat op, tussen lage huizen door, in de vreemdste kleuren geschilderd: mosterdgeel, azuurblauw en zelfs eentje in zilver.

Buiten Sligo bleek het liftersgeluk op. Hij stond een uur lang onder een parasolden aan een weggetje, breed als een tuinpad. Hij kreeg het koud. De paar auto’s die passeerden gaven gas wanneer ze de kleumende lifter zagen staan, waarschijnlijk dachten ze dat het een Engelsman was. Volgens de kaart was

Doonkelly nog tien mijl verder, door bergachtig gebied, langs groen aangegeven weggetjes die vast prachtig waren maar ook steil en hij was al moe.

De klad zat in het licht. Nog een uur, dan zou het donker zijn onder de boom. Slapen in de berm? Rogi huiverde. Hij had slaapzak noch matje, hij reisde met lichte bepakking.

Van om het bochtje, uit de richting van Doonkelly, zwol het geluid aan van een motor. Rogi lette er niet op. Hij boog zich nogmaals over de kaart. Misschien was er een andere weg met meer verkeer.

De naderende auto kwam aarzelend de bocht om, zijn lichten aan, al was het nog dag. Het was een Volvo. De auto stopte. De chauffeur stapte aan de linkerkant uit.

‘Rogier,’ riep Hein. ‘Wat doe jij nou hier?’

Parafin, legde Hein op de terugweg uit. Hij gebruikte het Engelse woord.

‘We hadden nog genoeg voor een nacht, maar je kent je moeder.’

Achterin butsten twee volle jerrycans tegen elkaar; dat moest voorlopig genoeg zijn om het hele huis te verwarmen.

‘Te verlichten,’ zei Hein. ‘We stoken turf en we hebben olielampen voor het licht, maar petroleum stinkt zo, vindt je moeder.’

Ze waren ondanks het late uur niet de enigen geweest bij de parafinetank.

‘Ieren.’ Hein lachte vertederd. ‘Alles op het laatste moment.’

Ze reden terug over weggetjes, met hoge heggen afgezoomd die het uitzicht belemmerden. De laatste stralen van de zon zetten de heuveltoppen in een rode gloed, de weg lag in een diepe schaduw.

‘Waar zijn die stenen muurtjes nou?’ vroeg Rogi.

Zijn vader lachte honend.

‘In het zuiden. Hier hebben ze heggen.’

Hij rukte aan het stuur. Een grote, roodbonte koe stond half op de weg en lodderde naar de aanstormende wagen.

‘Seamus moet zijn *fence* repareren. Al een jaar.’

De koplampen boorden een gat in de avond. Talloze vlinders, kevers en andere vliegende diertjes zwermde door lichtbundels, dreven weg langs de zijkanten van de auto of klaptten tegen de voorruit en de grille. Hein zweeg. Hij draaide losjes aan het stuur. Zijn scherpe neus werd in het dashboardlicht een snavel, zijn baard een kwastje. Vervallen hekken doorbraken de heggen, plukken bomen maakten de weg tot een streperige tunnel. Rogi vroeg hoe ver het nog was en Hein zei vijf minuten. Ten slotte maakte hij een draai van bijna honderdtachtig graden en reed van het met grind bestrooide asfalt een modderpad op, twee wielsporen breed, tussen twee be-

tonnen paaltjes door waaraan nog een ijzeren hek hing, half weggezakt in de struiken als een dronkelap ('dat moet ik nog maken'), reed in zijn eerste versnelling en toch slippende banden weer een tunnel van gebladerte in. De muren van de tunnel braken, het licht van de koplampen viel op een stenen muurtje, op de gevel daarachter, waar in een raam een lamp brandde, zwiepte door en kwam tot rust op de ruïne van wat ooit een schuur was geweest, stenen staken uit het puin als oude kiezen.

Het razen van de motor stierf weg, Hein speelde met de sleuteltjes.

'Het is beter dat je het meteen hoort,' zei hij. In het donker rond de auto zag Rogi onbestemde bewegingen. 'Je moeder is gaan roken.'

Carla kwam aanlopen uit de keuken, haar mond en ogen opengesperd. 'Rogier,' riep ze, en ze sloeg haar armen om hem heen. De geur van rook hing om haar heen en die van alcohol.

Ze hield hem op een afstand, 'even kijken hoe je er ook weer uitziet,' en trok hem weer naar zich toe.

'Wat een verrassing, vind je niet,' zei Hein. 'Ik vond hem in de berm.'

Vanuit de keuken dreven geuren aan, van komijn, van kaneel en het onbestemde geurtje dat Rogi 'vegetarisch' was gaan noemen en alleen door Carla uit kookpotten getrokken kon worden. Ze had te veel gemaakt, 'alsof ik het rook', dus hij kon mee-eten.

Het huis deed aan hun oude huis aan de Tetterodestraat denken, al had dit ruwe stenen muren, houten plafonds, een houtfornuis en uitzicht op de bergen. Maar alle meubels waren meegekomen, zelfs de sleetse rode bank die zo lekker zat. De muren, hoe ruw ook, waren overdekt met schilderijen van Hein, kleurig werk in grote vlakken en met foto's van Rogi.

Eén foto herkende hij niet, die van een oudere, kale man. Hij hing in wat je de hal moest noemen, een hokje waar vier deuren en een trap op uitkwamen.

Later sliep hij als een lijk onder de hanebalken, in het krakende donker.

De golven beukten het kiezelstrand en liepen terug met het sissende geluid van spa rood. In de verte stak een tafelberg zijn gezicht in zee.

'Benbulben,' zei Hein. 'De beroemdste berg van Ierland. Hij kijkt naar Amerika, waar alle jonge Ieren heen willen.'

Hij knikte nadenkend.

Er was iets met Hein waar Rogi zijn vinger niet op kon leggen. Zijn vader vlamde soms op in een vertrouwde hartstochtelijke tirade, maar zonder noodzaak en was verder teruggetrokken. Op zijn voorstel waren ze naar